

ВИРОБНИЧИЙ ТРАВМАТИЗМ В КОВАЛЬСЬКО-ПРЕСОВОМУ ВИРОБНИЦТВІ

Мовмига Н.Є., Медвідь Д.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Одним із головних завдань охорони праці на виробництві є профілактика виробничого травматизму і як результат - попередження нещасних випадків на підприємстві. Чинники травматизму можуть бути самими різними, адже вірогідність виникнення у працівника конкретної виробничої травми безпосередньо залежить від виду трудової діяльності, особливостей того чи іншого підприємства, а також від рівня підготовленості і захищеності робочих місць відповідно до вимог охорони праці, сукупності ряду інших причин.

Виробничий травматизм спричиняє величезні суспільні втрати, негативно впливає на економіку країн, рівень життя суспільства. Кількість нещасних випадків на виробництві в світі складає близько 125 млн. чоловік щорічно, з них приблизно 220 тис. летальних. За статистичними даними кожен секунду в світі на виробництві травмується 4 особи; кожні три хвилини внаслідок нещасного випадку або професійного захворювання у світі помирає одна людина. В Україні кожні 8 хвилин травмується одна людина і кожні 5 годин помирає одна людина. За кількістю нещасних випадків на 1000 працюючих Україна займає провідне місце серед економічно розвинених країн - 0,104 (Великобританія - 0,016, Японія - 0,02, Швеція - 0,032, Фінляндії - 0,038, ФРН - 0,08).

Основна причина погіршення стану безпеки та охорони праці в Україні - несприятлива економічна ситуація, яка ускладнює вирішення цілої низки конкретних проблем (повільна заміна морально і фізично застарілого обладнання, повсюдне скорочення або повне припинення фінансування та матеріально-технічного забезпечення заходів щодо безпеки виробництва та охорони праці на всіх рівнях управління).

Державна служба України з питань праці оприлюднила на своєму офіційному сайті інфографіку щодо стану виробничого травматизму за I півріччя 2020 року. Серед причин нещасних випадків зі смертельним наслідком переважають (58,7%) організаційні. Тобто, працівники нехтують вимогами інструкцій з охорони праці, порушують правила безпеки та технологічного процесу. Друге місце в антирейтингу (26,4%) посідають психофізичні, техногенні, природні, екологічні та соціальні причини. На третьому місці — технічні (14,9%). Загалом від початку 2020 року стан виробничого травматизму різко зріс. За перше півріччя поточного року на підприємствах і в організаціях виробничі травми отримали 2298 особи, зокрема 208 — смертельні [5].

Ковальсько-пресові цеха відрізняються великою кількістю небезпечних і шкідливих виробничих факторів. У ковальсько-пресових цехах виготовляються поковки і штамповки для деталей і виробів машинобудування. Виробничий процес в ковальсько-пресових цехах складається з окремих технологічних операцій: різання холодних заготовок металу, а іноді і правки заготовок,

нагріву металу під кування або гаряче штампування в нагрівальних печах до температури 1100 – 1250°C; кування металу на молотах різного типу (парових, повітряних, механічних, приводних і ін.) і на кувальних машинах; штампування, вирубки або правки кованих виробів на гарячих пресах (механічних, гідравлічних і ін.). В процесі роботи на коваля можуть впливати наступні небезпечні і шкідливі виробничі фактори: рухомі частини виробничого обладнання; вироби, заготовки, матеріали, що пересуваються; підвищена запиленість та загазованість повітря робочої зони; підвищена температура поверхонь обладнання, матеріалів; підвищена або знижена температура повітря робочої зони; підвищений рівень шуму на робочому місці; підвищений рівень вібрації; частки матеріалів, що відлітають; підвищене значення напруги в електричному ланцюзі, замикання якого може відбутися через тіло людини; недостатня освітленість робочої зони; гострі кромки, задирки на поверхнях заготовок, інструментів та обладнання [1,2,3].

За даними ФСС України за останні роки головними причинами нещасних випадків з важкими наслідками, що сталися при експлуатації металообробного і ковальсько-пресового устаткування, стали: порушення потерпілим трудової та виробничої дисципліни, інструкцій з охорони праці, невиконання керівниками і фахівцями обов'язків з охорони праці, недоліки в навчанні та проведенні інструктажів з охорони праці, експлуатація несправних, невідповідних вимогам безпеки машин, механізмів, устаткування, відсутність, недосконалість, невідповідність вимогам безпеки, порушення технологічного процесу і залучення потерпілих до роботи не за фахом [4].

Вивчення виробничого травматизму потрібне для його профілактики. Правильне виявлення причин нещасних випадків дозволяє вжити своєчасно заходи по попередженню їх в майбутньому. Крім того, вивчення випадків травматизму дозволяє виявити природу і характер небезпек виробничих процесів, розробити заходи по попередженню їх, усунути повторюваність нещасних випадків і одночасно проводити важливу профілактичну роботу по попередженню нових видів травматизму.

Література:

1. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці. Підручник. Львів «Афіша» 2004.
2. Марченко І. Л. Охорона праці в ковальсько-пресових цехах: навчальний посібник. Краматорськ ДДМА, 2009. - 196 с.
3. Ткачук К. Н., Халімовський М. О. та ін. Основи охорони праці. Підручник. Київ «Основа» 2006.
4. Офіційний сайт Фонда соціального страхування України. <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index>.
5. Довідник спеціаліста з охорони праці. Режим доступу: <https://www.sop.com.ua/news/2695-analz-virobnichogo-travmatizmu-za-pvrchchya-2020-roku>.